

یاران پیامبر(ص) که در عاشورا شهید شدند

یاران امام حسین علیه السلام در کربلا، در شرایطی در برابر لشکری چند ده هزار نفری عمر سعد ایستادند که بنابر نقل‌های مختلف، تعدادشان به ۱۵۰ نفر نمی‌رسید. ۵ نفر از این جمع، از صحابه پیامبر اکرم صلوات‌الله‌علیه بودند؛ صحابه‌ای که محضر رسول خدا را درک کرده بودند و در هوای او تنفس کرده بودند و آیات الهی را از زبان او شنیده بودند.

یاران امام حسین علیه السلام در کربلا، در شرایطی در برابر لشکری چند ده هزار نفری عمر سعد ایستادند که بنابر نقل‌های مختلف، تعدادشان به ۱۵۰ نفر نمی‌رسید. ۵ نفر از این جمع، از صحابه پیامبر اکرم صلوات‌الله‌علیه بودند؛ صحابه‌ای که محضر رسول خدا را درک کرده بودند و در هوای او تنفس کرده بودند و آیات الهی را از زبان او شنیده بودند.

خبرگزاری مهر- حسن اجرایی: امام حسین علیه السلام پس از امتناع از بیعت با یزید، ۱۲ روز در مدینه ماندند، ۴ ماه و ۱۰ روز در مکه، و ۲۳ روز را در میانه راه مکه تا کربلا گذراندند. و سرانجام ۸ روز در کربلا ماندند و پس از آن، همراه با لشکری کوچک اما شجاع و وفادار، در برابر لشکر خونخوار یزید صف‌آرایی کردند و مظلومانه‌ترین، عزتمندانه‌ترین و شورانگیزترین رخداد تاریخ را بنا نهادند. در میان یاران امام حسین علیه السلام، ۵ تن از اصحاب رسول خدا صلی‌الله‌علیه و آله و سلم هم دیده‌می‌شد. این گزارش، به معرفی این ۵ صحابه بزرگوار رسول خدا که در راه قیام امام حسین علیه السلام به شهادت رسیدند، پرداخته‌است.

انس بن حارث؛ فرستاده روز واقعه

«انس بن حارث کاهلی»، یکی از اصحاب پیامبر است که در جنگ‌های بدر و حنین همراه با سپاه اسلام در برابر مشرکان به جهاد پرداخت. انس در کوفه زندگی می‌کرد و آن‌چنان‌که برخی منابع نوشته‌اند، در مکه به امام حسین علیه السلام پیوست. برخی منابع دیگر نیز نقل کرده‌اند که او شبانه در کربلا به حضرت سیدالشهدا پیوست.

«بلاذری» در کتاب «انساب الاشراف» اما نوشته است که انس بن حارث کاهلی آنگاه به امام حسین علیه السلام پیوست که گفت‌وگوی امام با عبیدالله حر جعفی در قصر بنی‌مقاتل را شنید. خدمت امام علیه السلام رسید و گفت که او هم مانند عبیدالله با هدف کناره‌گیری از مشارکت و کمک به دو طرف دعوا، کوفه را ترک کرده و قصد جنگ به نفع هیچکدام از دو طرف را نداشته، اما سرانجام گفت: «خداوند یاری‌کردن تو را در قلب من افکند و به من جرأت بخشید تا در این راه با تو همگام باشم.»

شأن و جایگاه انس بن حارث چنان بود که در کربلا از سوی امام حسین علیه السلام مامور شد پیام فرزند رسول خدا را به عمر سعد برساند و به او اندرز دهد تا دست از جنگ با آل رسول بردارد. انس هنگامی که به عمر سعد رسید، سلام نکرد. عمر سعد آشفته شد و پرسید: سلام نکردی؟ آیا ما را کافر و منکر خدا پنداشته‌ای؟ انس پاسخ داد: «چگونه منکر خدا نیستی و برای ریختن خون فرزند پیامبر پیش آمده‌ای؟»

عمر سعد سر به زیر انداخت و گفت: «به خدا سوگند می‌دانم کشنده این گروه در دوزخ است، اما فرمان عبیدالله باید اطاعت شود.»

نام این صحابی وارسته در زیارت ناحیه مقدسه و زیارت رجبیه آمده و این‌چنین از او یاد شده است: «السلام علی انس بن الکاهل الاسدی». مزار انس، در بارگاه دسته‌جمعی شهدای کربلا، پایین مضجع شریف امام حسین علیه السلام است.

حبیب بن مظاهر؛ مخاطب نامه امام(ع)

یکی دیگر از صحابه ارزشمند پیامبر، «حبیب بن مظاهر اسدی» بود که در روز عاشورا در کنار امام حسین علیه السلام حضور داشت. او در زمان حیات پیامبر جوان بود و از محضر رسول اکرم بهره برده بود و احادیثی نیز از ایشان نقل کرده است. با این حال بیشتر عمر خویش را در زمان حضرت امیرالمومنین، امام حسن و امام حسین علیه السلام سپری کرد.

حبیب بن مظاهر که حافظ قرآن هم بود، شب‌ها پس از نماز عشاء تا صبح قرآن می‌خواند. حبیب از زمره کسانی بود که پس از رحلت پیامبر پیرو امام علی علیه السلام ماندند و در جنگ‌های سه‌گانه با او همراه شدند. او همچنین در زمانه حکومت بنی‌امیه و تبلیغات فراوان علیه آل علی علیه السلام، در کنار امام حسن مجتبی علیه السلام ماند.

حبیب، همان کسی است که میثم تمار از قول امام علی علیه السلام درباره او گفته بود: «مردی را می‌شناسم سرخرو با گیسوانی بلند که در راه یاری فرزند رسول خدا حسین بن علی به میدان می‌رود و کشته می‌شود و سر بریده‌اش را در کوفه می‌گردانند.»

اولین نامه‌ای که از کوفه خطاب به امام حسین نوشته شد، به امضای ۴ نفر رسیده بود و یکی از آنها حبیب بن مظاهر بود. حبیب، همچنین دومین نفری بود که در حضور مسلم بن عقیل فرستاده امام حسین علیه السلام، لب به سخن گشود و آمادگی خود را برای جانفشانی در راه فرزند پیامبر اعلام کرد.

امام حسین علیه السلام، در بدو خروج از مکه به سمت کوفه، برای حبیب بن مظاهر نامه نوشت و از او خواست به کاروان فرزندان پیامبر بپیوندد. حبیب پس از دریافت نامه، به همراه مسلم بن عوسجه به سوی کاروان امام شتافتند. حبیب پس از آن که یاران اندک امام حسین را دید، به سوی قبیله خویش رفت و از آنها خواست او را در یاری فرزند پیامبر همراهی کنند و توانست ۷۰ نفر را با خود همراه سازد. اما اوضاع کوفه چنان زیر فشار و بود که ۵۰۰ سوار از نیروهای ابن زیاد مانع خروج سواران بنی‌اسد شدند و حبیب بن مظاهر دوباره به سپاه امام حسین علیه السلام بازگشت.

در شب عاشورا، وقتی نافع بن هلال از گفت‌وگوی امام حسین و زینب کبری علیهم السلام دانست که دختر امیرالمومنین از وفاداری یاران امام حسین علیه السلام اطمینان ندارد، به سرعت به سوی حبیب شتافت و حبیب بن مظاهر به نمایندگی از یاران چنین گفت: «سلام و درود بر شما ای سروران ما. ای خاندان رسالت. این شمشیرهای جوانان شماس که سوگند خورده‌اند تیغ در نیام نبرند؛ مگر آن‌که بر گردن دشمنان‌تان فرود آیند. این هم نیزه‌های جوانان و غلامان شماس که سوگند خورده‌اند آنها را در سینه دشمنان‌تان بنشانند.»

حبیب در صحرای کربلا در حالی پس از یار دیرین خود مسلم بن عوسجه به شهادت رسید که موی سفید چهره‌اش با خون رنگین شد. مزار حبیب بن مظاهر اسدی، در ضریحی کوچک در حرم مطهر امام حسین علیه السلام است.

مسلم بن عوسجه؛ کوفی وفادار

مسلم بن عوسجه اسدی یکی دیگر از صحابه پیامبر است که در کنار امام حسین علیه السلام در عاشورای کربلا و در برابر لشکر یزید ایستاد و به شهادت رسید. او که نامش در زیارت ناحیه مقدسه و زیارت رجبیه هم ذکر شده، بنابر برخی روایات و اسناد، به همراه همسر و فرزندان خویش در کربلا حضور یافت.

مسلم بن عوسجه علاوه بر آن‌که اهل عبادت و شب‌زنده‌داری بود، از محدثان اسلامی نیز بوده است و بر خلاف بسیاری از کوفیان که ابتدا برای امام حسین علیه السلام نامه نوشتند و پس از آن عهد شکستند، هیچ‌گاه دست از وفاداری و یاری امام حسین علیه السلام برنداشت.

مسلم بن عقیل که وارد کوفه شد، وارد خانه مسلم بن عوسجه شد و در آنجا بود که مردم کوفه به دیدار فرستاده امام حسین علیه السلام می‌رفتند و با او بیعت می‌کردند. مسلم بن عوسجه همچنین یکی از سه فرمانده‌ای بود که مسلم بن عقیل، آنها را برای نظم بخشیدن به نیروهای همراه خود از قبیله‌های مختلف انتخاب کرد.

گرچه ورود ابن زیاد به کوفه همه یاران مسلم بن عقیل را از اطراف او دور و همگان را خانه‌نشین کرد، اما مسلم بن عوسجه همچنان دست از یاری نکشید و پس از آنکه خبر ورود امام حسین علیه السلام به کربلا را از حبیب بن مظاهر شنید، بی‌درنگ به کربلا شتافت.

در روز عاشورا پس از آن‌که مسلم بن عوسجه در جنگ با یزیدیان در آستانه شهادت بود، امام حسین علیه السلام بر بالین او حاضر شد و فرمود: رحمک‌الله یا مسلم؛ خدا تو را رحمت کند مسلم. و پس از آن آیه شریفه «فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا» را تلاوت فرمود که نشانه مقام والای مسلم بن عوسجه است؛ «برخی از مومنان پیمان خود را به آخر بردند و برخی دیگر در انتظار شهادت به سر می‌برند و هرگز در عهد و پیمان خود تغییر و تبدیل ندادند.»

نام مسلم بن عوسجه همچنین در دعایی که شیخ مفید و سید بن طاووس در اعمال ماه رجب و نیمه شعبان نقل کرده‌اند، آمده است که: «السلام علی مسلم بن عوسجه».

صحابه پیامبر که در کوفه به شهادت رسیدند

علاوه بر انس بن حارث کاهلی و حبیب بن مظاهر اسدی و مسلم بن عوسجه اسدی، «هانی بن عروه مرادی» و «عبدالله بن یقطر حمیری» نیز از جمله اصحاب پیامبر بودند که در راه قیام امام حسین علیه السلام به شهادت رسیدند.

هانی بن عروه مرادی در جنگ‌های جمل و صفین و نهروان در کنار امام علی علیه السلام حضور داشت. او گرچه در کربلا حضور نداشت، اما پس از ورود ابن زیاد به کوفه، در راه همراهی با امام حسین علیه السلام به مسلم بن عقیل پناه داد و حاضر نشد او را به ابن زیاد تسلیم کند، و به همین دلیل مورد غضب قرار گرفت.

هانی بن عروه سرانجام در روز خروج امام حسین علیه السلام از مکه به سوی کوفه مورد توهین و شکنجه قرار گرفت و پیشگام شهدای عاشورا به شهادت رسید. مزار او در کوفه و پشت قبر مسلم بن عقیل است.

عبدالله بن یقطر نیز از صحابی پیامبر و برادر رضاعی امام حسین علیه السلام بود. عبدالله زمانی که مسلم بن عقیل در کوفه بود، نامه‌ای از امام حسین علیه السلام برای مسلم برد و در کوفه دستگیر شد. ابن زیاد وقتی با او مواجه شد، دستور داد از بالای قصر به پایین انداخته شود.

پس از آن که عبدالله بن یقطر بر زمین افتاد، نیمه‌جان بود و استخوان‌هایش شکسته بود. یزیدیان اما به همین هم رضایت ندادند و عبدالملک بن عمیر لخمی او را به شهادت رساند. عبدالله بن یقطر اولین شهید در راه نهضت عاشورا بود.